

HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR PARDUBICKÉHO KRAJE

PODKLADY K PLNĚNÍ NAŘÍZENÍ KRAJE Č. 1/2013

Vzhledem k tomu, že Rada Pardubického kraje schválila dne 26. července 2013 „**Nařízení kraje č. 1/2013, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru**“, je dále uveden způsob určení podmínek požární bezpečnosti, které jsou právnícké a podnikající fyzické osoby povinny stanovit dle čl. 4 odst. 2 tohoto nařízení.

Citace:

„Právnícké a podnikající fyzické osoby provádějící práce v období sklizně v místech se zvýšeným nebezpečím vzniku požáru jsou povinny stanovit podmínky požární bezpečnosti v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem²⁾ a tyto zpracovat písemně do organizace zabezpečení požární ochrany pro práce prováděné v období sklizně v místech se zvýšeným nebezpečím vzniku požáru a to s náležitostmi stanovenými zvláštním právním předpisem³⁾“

²⁾ § 15 vyhlášky č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního dozoru (vyhláška o požární prevenci)

³⁾ § 30 vyhlášky č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního dozoru (vyhláška o požární prevenci)

Způsob určení podmínek požární bezpečnosti při činnostech se zvýšeným nebezpečím vzniku požáru

Podmínky požární bezpečnosti se stanoví k zabránění vzniku požáru a k ochraně osob, zvířat a majetku v případě vzniku požáru a k zamezení jeho šíření.

Při stanovení podmínek požární bezpečnosti se k místům se zvýšeným požárním nebezpečím prokazatelně vyhodnotí

- a) vyskytující se možné zdroje zapálení,
- b) požárně technické charakteristiky, popřípadě technicko-bezpečnostní parametry vyskytujících se látek potřebných ke stanovení preventivních opatření k ochraně života a zdraví osob a majetku,
- c) základní charakteristiky požární bezpečnosti staveb a technologií (výška stavby, konstrukční systém, odstupové, popřípadě bezpečnostní vzdálenosti, dělení do požárních úseků, technická zařízení, druh provozu a technologií) z hlediska jejich vlivu na vznik a šíření případného požáru a zplodin hoření. Bezpečnostní vzdálenosti volných skladů sena a slámy od vybraných druhů objektů, lesů a komunikací jsou uvedeny v příloze č. 1 vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci.

Na základě vyhodnocení podle předcházejícího odstavce se stanoví podmínky požární bezpečnosti na místech se zvýšeným požárním nebezpečím, přičemž se vždy

- a) vymezí oprávnění a povinnosti osob při zajištění požární bezpečnosti pro zahájení, průběh, přerušování a skončení činnosti,
- b) určí potřebný počet preventivních požárních hlídek a počet zaměstnanců zařazených do těchto preventivních požárních hlídek,
- c) stanoví požadavky pro bezpečný pobyt a pohyb osob včetně zákazů a značení (informace, výstrahy, příkazy a zákazy),
- d) určí způsob zabezpečení volných únikových cest,
- e) stanoví požadavky směřující proti vzniku a šíření požáru nebo vzniku výbuchu s následným požárem, nejsou-li tyto stanoveny výrobcem, například

1. určení provozních podmínek technických zařízení a technologického procesu, podmínek případných odstávek zařízení nebo omezení provozu,
  2. stanovení maximálního množství hořlavých a hoření podporujících látek, přípravků nebo materiálů (dále jen "množství látek"),
  3. zamezení vzniku nebezpečné koncentrace hořlavých plynů, par hořlavých kapalin nebo hořlavých prachů,
- f) stanoví zajištění požární ochrany v době přerušení, omezení nebo přechodného zastavení provozu (dále jen "doba sníženého provozu") a v mimopracovní době,
- g) vyhodnotí potřebné věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení, popřípadě také požadavky na speciální hasební látky a postupy, přičemž se vychází z podmínek stanovených vyhláškou o požární prevenci,
- h) určí další požadavky, které závisí na druhu, místě a způsobu provozování činností se zvýšeným požárním nebezpečím, například pro mimořádné provozování těchto činností na přechodných pracovištích, tj. na místech, která nejsou k tomuto druhu činnosti projektována, dosud schválena nebo jinak určena (staveniště, volné prostranství, lesní porosty apod.), anebo když se změní výchozí podmínky.

Podmínky požární bezpečnosti na místech se zvýšeným nebezpečím vzniku požárů se zapracují do dokumentace požární ochrany uvedené v § 30 vyhlášky o požární prevenci a to v případě, kdy by se jednalo o činnosti bez zvýšeného požárního nebezpečí dle § 4 odst. 1 písm. a) zákona o požární ochraně. V případě, kdy se bude jednat o činnosti se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím dle § 4 odst. 1 písm. b) a c) zákona o požární ochraně, je možné využít ke stanovení podmínek požární bezpečnosti i další dokumentaci uvedenou v § 27 vyhlášky o požární prevenci.

Za rozsah a způsob stanovení podmínek požární bezpečnosti odpovídá zpracovatel (osoba odborně způsobilá nebo technik požární ochrany), přičemž vychází ze stavu vědeckých a technických poznatků známých v době jejich stanovení. Za splnění tohoto požadavku se považuje dodržení podmínek stanovených normativními požadavky.

Obdobným způsobem se musí zachovat i provozovatelé parních lokomotiv při vyhlášení období zvýšeného nebezpečí vzniku požárů

Povinnost dle ustanovení § 7 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně

Dle § 7 zákona o požární ochraně vlastník nebo uživatel lesů v souvislých lesních porostech o celkové výměře vyšší než 50 hektarů je povinen zabezpečit v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru, nad rámec povinností stanovených v § 5, opatření pro včasné zjištění požáru v lesích a proti jeho rozšíření pomocí hlídkové činnosti s potřebným množstvím sil a prostředků požární ochrany, pokud tak neučiní Ministerstvo zemědělství ČR podle zvláštního zákona. Dle informací poskytnutých GŘ HZS ČR nebyla pro rok 2013 dohoda ministerstvem zemědělství uzavřena.

Některé postupy právnické osoby a podnikající fyzické osoby při uplatňování podmínek požární bezpečnosti v období sklizně k možnému využití

Při stanovení podmínek požární bezpečnosti je nezbytné vycházet z platných právních předpisů (zejména zákon o požární ochraně a vyhlášky o požární prevenci) s využitím normativních požadavků obsažených v platných technických normách, případně návodů výrobců.

1. zajistit přednostní zahájení sklizně dozrálých píceň a obilovin na místech podél železničních tratí a veřejných komunikací,

2. zajistit dodržování bezpečnostních vzdáleností volných skladů (stohů) sena a slámy od vybraných druhů objektů účelové a bytové zástavby, lesů a komunikací dle platných právních předpisů na úseku požární ochrany,
3. zajistit důkladné uzavírání naskladněných stodol a skladů, v nichž se nepracuje, a činit opatření k zamezení vstupu nepovolaných osob, zejména dětí,
4. zabezpečit technická a organizační opatření k zamezení styku hořlavých materiálů (sena, sláma, prach) s horkými částmi spalovacích motorů, především u strojů pracujících trvale v provozu se zvýšeným nebezpečím vzniku požáru,
5. využívat pro uskladňování sena, slámy a obilovin jen objekty, které byly k tomuto určeny podle zvláštních předpisů (stavební zákon č. 183/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů),
6. zabezpečit lapače jisker výfuků spalovacích motorů (pokud není vestavěn nebo se jedná o přeplňovaný motor) a jejich používání při určených pracích,
7. zabezpečit dodržování technologie dosoušení a skladování píce a slámy, včetně předepsaného měření teplot, a to nejméně v rozsahu těchto podmínek:
  - a) při naskladňování píce vzduchovými dopravníky do skladů nesmí píce procházet přes oběžné kolo dopravníku, vlhkost píce nesmí přesáhnout 25%,
  - b) teplota v dosoušené píci se měří tepelnými čidly nebo hloubkovými teploměry nejméně v polovině výšky naskladněné píce,
  - c) teplota v dosoušené píci se měří nejméně jednou denně v prvním měsíci po ukončeném naskladnění, další dva měsíce se měří jednou týdně při vypnutých ventilátorech, měřící body je třeba průběžně měnit,
  - d) teplota se měří nejméně na šesti místech jedné dosoušecí sekce seníku (za sekci se považuje část seníku o objemu píce do 2000 m³),
  - e) do skladů bez dosoušecího zařízení se může naskladňovat píce s vlhkostí do 16%, v tom případě se měří teplota jednou týdně po dobu dvou měsíců po ukončeném naskladnění, v případech, kdy není prokázána vlhkost skladovaného sena (slámy) do 16%, měří se teplota nejméně jednou denně v prvním měsíci po ukončeném naskladnění, další dva měsíce se měří jednou týdně,
  - f) jestliže se při kontrolním měření teplot zjistí ložisko zvýšené teploty přes 65°C, musí se vypnout ventilátory a vyskladnit přehřátá píce; ochlazená a překontrolovaná píce se může vrátit zpět do skladu,
  - g) jestliže se zjistí zvýšení teploty nad 90°C, provede se vyskladnění píce za asistence jednotky požární ochrany a případ se neprodleně oznámí na místně příslušné operační středisko Hasičského záchranného sboru kraje,
  - h) o výsledku měření teplot se vede prokazatelný záznam v knize měření, který obsahuje název skladovacího objektu, datum a čas měření teplot všech měřených míst a podpis osoby provádějící měření (záznamy o měření musí být uschovány nejméně jeden rok nebo do úplného vyskladnění píce, za prokazatelný záznam se považuje i záznam z elektronického měřicího zařízení za předpokladu, že bylo řádně zrevidováno a seřízeno odborně způsobilou osobou, zaznamenaná se první a poslední naskladnění),
  - i) jednopodlažní sklady sena a sklady v půdních prostorách, které nejsou vybaveny dosoušecím zařízením, mohou být využívány pro skladování píce s vlhkostí do 16%,
  - j) uskladněná píce musí být chráněna proti vlhkosti,
  - k) seníky lze využívat pro skladování a dosoušení slámy při dodržení podmínek pro skladování a měření teplot píce,
  - l) prostředky určené pro naskladňování a vyskladňování píce ve skladech, při pojiždění na poli a při sklizni píce a obilovin musí být opatřeny účinným lapačem jisker, pokud výrobce těchto prostředků nestanoví jinak,
  - m) ve všech skladech sena a slámy a do vzdálenosti 12 m od nich je zakázáno manipulovat s otevřeným ohněm, kouřit a vykonávat jiné požárně nebezpečné činnosti, tento zákaz musí být vyznačen příslušnými výstražnými a bezpečnostními tabulkami,
  - n) pro umístění stohu se volí suché a vyvýšené místo,

- o) objem stohu nesmí přesáhnout 4000 m³,
  - p) jako jeden volný sklad (stoh) se považuje skupina stohů, jejichž celkový objem je nejvýše 4000 m³, přičemž vzájemná vzdálenost těchto stohů ve skupině nesmí být menší než 6 m,
  - q) za stoh se považuje volná skládka o objemu 50 m³ a více,
  - r) požární bezpečnost u stohu po dobu naskladňování musí být zajištěna například vozem s vodou (sudy, fekální vůz) nebo dostatečným počtem hasicích přístrojů, džberů na vodu jakož i dalším potřebným nářadím (lopaty, krumpáče, rýče a pod.),
  - s) k dopravě sena a slámy na stoh a do objektů se smí používat jen takových vzduchových dopravníků, které mají oběžné kolo staticky a dynamicky vyvážené a všechny pohyblivé části opatřené ochrannými kryty,
  - t) dopravníky je nutné za provozu neustále sledovat, aby bylo zabráněno možnosti vniknutí cizího tělesa do stroje, které by mohlo způsobit požár jiskřením,
  - u) naskladňování stohu vzduchovými dopravníky nesmí být prováděno za silného větru z důvodu nežádoucího úletu naskladňované hmoty,
  - v) při přerušení a ukončení prací při naskladňování musí být okolí stohu a objektu zbaveno úletů sena a slámy,
  - w) v případě založení stohu na strništi musí být po dokončení naskladňování provedeno jeho oborání ochranným pruhem o šíři nejméně 10 metrů z důvodu přenosu požáru; ochranný pruh musí být zbaven snadno zápalných látek.
8. zabezpečit, aby stroje a zařízení při sklizni, úpravě a skladování zemědělských plodin byly provozovány a ošetřovány v souladu s návodem výrobce a těmito dalšími opatřeními k zajištění požárně bezpečného provozu:

sklízecí mlátičky – kombajny

- obsluha musí pravidelně sledovat dodržování všech protipožárních opatření jak při pracovním nasazení, tak i při každém zastavení,
- stroj musí být vybaven minimálně dvěma kusy hasicích přístrojů s celkovou náplní minimálně 15 kg hasiva (vodní 9 l a práškový 6 kg) a lopatou,
- pohonné hmoty smějí být doplňovány jen na určeném místě, a to při zastaveném chodu motoru a vypnutém zapalování,
- motor stroje je nutno pravidelně čistit od prachu, plev a dalších nečistot,
- při každé pracovní přestávce je nutné překontrolovat teplotu ložisek, hřídele (namotání slámy), napnutí klínových řemenů a těsnost palivového potrubí,
- jakékoliv opravy na stroji se musí provádět ve vzdálenosti alespoň 30 metrů od obilných porostů a jiných hořlavých látek a to za pohotovosti hasicích přístrojů,
- osádce na stroji je zakázáno kouřit,
- při skupinovém nasazení sklízecích strojů (více než pět) musí být zajištěna zásoba vody k hašení (požární nádrž, cisterna) a zabezpečen pluh s tažným strojem k případnému vyorání ochranného pruhu na poli,

řezačky

- pravidelně provádět čištění, zbavovat jejich pohyblivé části od slámy, provázků, nečistot a kontrolovat napnutí klínových řemenů,
- řezačky - metače, senometry musí být umístěny podle návodů výrobců nejméně však 4 metry od stohů nebo skladovacích objektů, nesmí dojít k zasypání těchto strojů naskladňovanou hmotou,
- v blízkosti stroje musí být nejméně dvě naplněná vědra s vodou určená pro likvidaci vzniklého požáru ve stroji,
- v přiměřených intervalech při práci, jakož i při přerušení a skončení provozu, se obsluhující pracovník musí přesvědčit, nedošlo-li ve skladovacím prostoru ke vznícení skladovaného materiálu,
- po skončení pracovní směny a v pracovních přestávkách nutno řezačky - metače a senometry odpojit od elektrické sítě,

čističky a sušičky obilí

- elektrická zařízení musí být provedena do stanoveného prostředí dle platných ČSN,
- v okruhu zařízení nejméně 10 metrů musí být dodržována čistota, pořádek a odstraňován prach,
- zařízení musí být vybavena vhodným typem a dostatečným počtem hasicích přístrojů,
- v prostoru zařízení je zakázáno kouřit a používat otevřený oheň,
- k provozu se smí používat jen technicky nezávadných zařízení, je zakázáno zasahovat různými úpravami do konstrukce zařízení,
- zařízení musí být užíváno podle návodu výrobce,
- zařízení nesmí být za provozu zanecháno bez dozoru,
- v případě, že jsou k provozu zařízení používány hořlavé kapaliny, musí jejich uložení odpovídat ustanovením právních předpisů, popřípadě platné ČSN,

sklady obilí

- ke skladování obilí smějí být používány pouze objekty, které jsou pro tento účel schváleny podle zvláštních předpisů (stavební zákon č. 183/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů),
- elektrická zařízení musí být provedena do daného prostředí dle platné ČSN,
- při skladování většího množství obilí v pytlích musí být pytly kladeny do hranic a jednotlivé hromady podloženy trámky nebo paletami, aby bylo zajištěno proudění vzduchu,
- okolí skladu je nutno zbavovat prachu, plev a jiného hořlavého materiálu,
- ve skladu je zakázáno kouřit a manipulovat s otevřeným ohněm,
- prostor skladu obilí nesmí současně být využíván k jiným účelům (odstavování motorových vozidel, skladování jiných hořlavých látek a pod.),

elektrická instalace

- ve všech objektech určených pro zemědělskou výrobu a skladování je nutné provádět pravidelné revize elektroinstalací a hromosvodů ve smyslu platné ČSN,
- rozvodné skříně, krabice, zásuvky a pod., je nutné pravidelně čistit od organického prachu, pavučin a jiných nečistot,
- žárovky osvětlovacích těles v prostorách s hořlavými látkami, např. sklady sena, slámy, obilí a pod., musí být opatřeny ochrannými skleněnými kryty,
- v případě nebezpečí zarovnání nebo zafoukání osvětlovacího tělesa senem nebo slámou je nutné toto těleso odstranit (zrušit),
- je zakázáno používat opravovaných pojistek,
- pohyblivé přívody se musí před vlastním kladením zkontrolovat, jestli nejsou poškozeny,
- vedení pohyblivých přívodů se musí klást tak, aby nebyly vystaveny mechanickému poškození a nepřekážely při použití v prostoru, v nichž jsou použity,
- pohyblivé přívody nesmějí ležet na zemi tam, kde je možné jejich mechanické poškození při obvyklém používání prostoru, ani na podkladu, který by mohl porušovat pláště pohyblivých přívodů (ostré předměty, ostrohranný štěrk aj.),
- při zavěšování pohyblivých přívodů musí být tyto uloženy v takové výši a s takovým průhybem, aby nepřekážely při běžném provozu, při rozpětí přes 5 metrů mezi podpěrami musí být vedení zajištěno proti posunutí a při rozpětí větším jak 15 metrů je nutno vedení zavěsit na nosné lano, není-li použito zvláštní samonosné šňůry.

Materiál zpracoval:

plk. Mgr. Pavel Nejtek, HZS Pardubického kraje, 26. 7. 2013